

Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie

Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de doorlichting van Sint-Michielscollege te SCHOTEN

Hoofdstructuur	voltijds secundair onderwijs
Pedagogisch geheel	31328-127928
Instellingsnummer	31328
Instelling	Sint-Michielscollege
Directeur	Jan BASTIAENSSENS
Adres	Papenaardekenstraat 53 - 2900 SCHOTEN
Telefoon	03-658.54.68
Fax	03-658.04.78
E-mail	persadmin@sintmichiel-schoten.be
Website	http://www.sintmichiel-schoten.be
Bestuur van de instelling	VZW Sint-Michielscollege
Adres	Papenaardekenstraat 53 - 2900 SCHOTEN
Scholengemeenschap	SG Lieven Gevaert
Adres	Sint-Bavostraat 49 - 2610 WILRIJK
CLB	Vrij CLB Voor - en Noorderkempen
Adres	De Zwaan 28 - 2930 BRASSCHAAT
Dagen van het doorlichtingsbezoek	01-06-2015, 02-06-2015, 03-06-2015, 04-06-2015, 05-06-2015
Einddatum van het doorlichtingsbezoek	05-06-2015
Datum bespreking verslag met de instelling	29-06-2015
Samenstelling inspectieteam	
Inspecteur-verslaggever	Jos VERMIJL
Teamleden	Marc SMEULDERS, Roger VAN DEN BORRE, Walter VAN DEN BRANDT, William VROONEN, Liesbet WAUMANS

INHOUDSTAFEL

INLEIDING	3
1 SAMENVATTING	5
2 DOORLICHTINGSFOCUS	7
2.1 Structuuronderdelen in de doorlichtingsfocus	7
2.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus	7
3 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?	8
3.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden?	8
3.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen?	8
3.1.1.1 Biologie, chemie en fysica in aso tweede graad in de studierichting Wetenschappen en in aso derde graad in de studierichtingen Latijn-wetenschappen, Moderne talen-wetenschappen en Wetenschappen-wiskunde (leerplannen D/2012/7841/004, D/2012/7841/063, D/2012/7841/009, D/2006/0279/035, D/2006/0279/040 en D/2006/0279/058)	8
3.1.1.2 Duits in aso derde graad in de studierichtingen Economie-moderne talen, Latijn-moderne talen en Moderne talen-wiskunde (leerplan D/2006/0279/030)	10
3.1.1.3 Engels en Frans in aso derde graad in de studierichtingen Economie-moderne talen, Latijn-moderne talen en Moderne talen-wiskunde (leerplannen D/2006/0279/041 en D/2014/7841/003, 2006/0279/005 en D/2014/7841/005)	11
3.1.1.4 Latijn in aso tweede graad in de studierichting Latijn (leerplan D/2013/7841/002)	12
3.1.1.5 Latijn in aso derde graad in de studierichting Latijn-moderne talen (leerplan D/2006/0279/038)	14
3.1.1.6 Nederlands in de tweede graad (leerplan D/2012/7841/001)	16
3.1.1.7 Wiskunde in de tweede graad (leerplan D/2002/0279/047)	19
3.1.1.8 VOET	21
3.1.2 Voldoet de school aan de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'?	22
3.1.3 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?	24
3.2 Respecteert de school de overige reglementering?	24
4 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?	25
4.1 Leerbegeleiding	25
4.2 Evaluatiepraktijk	27
5 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL	29
6 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL	31
6.1 Wat doet de school goed?	31
6.2 Wat kan de school verbeteren?	31
6.3 Wat moet de school verbeteren?	31
7 ADVIES BETREFFENDE DE ERKENNINGSVOORWAARDEN	32
8 OVERIGE REGELGEVING: REGELING VOOR VERVOLG	32

INLEIDING

De decretale basis van het onderzoek

Tijdens een doorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de school

1. de onderwijsreglementering respecteert,
 2. op systematische wijze haar eigen kwaliteit onderzoekt en bewaakt,
 3. haar tekorten al dan niet zelfstandig kan wegwerken
- (zie artikel 38 van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, 8 mei 2009).

Een doorlichting is dus een onderzoek van

1. de onderwijsreglementering,
2. de kwaliteitsbewaking door de school,
3. het algemeen beleid van de school.

Een onderzoek in drie fasen

Een doorlichting bestaat uit drie fasen: het vooronderzoek, het doorlichtingsbezoek en het doorlichtingsverslag.

- Tijdens het vooronderzoek bekijkt het inspectieteam de gehele school aan de hand van het CIPO-referentiekader. Het vooronderzoek wordt afgesloten met een doorlichtingsfocus: een selectie van te onderzoeken aspecten tijdens het doorlichtingsbezoek.
- Tijdens het doorlichtingsbezoek voert de onderwijsinspectie het onderzoek uit aan de hand van observaties, gesprekken en analyse van documenten.
- Het doorlichtingsverslag beschrijft het resultaat van de doorlichting, bevat een advies over de verdere erkenning en wordt gepubliceerd op www.doorlichtingsverslagen.be.

Een gedifferentieerd onderzoek

1. Omdat de onderwijsinspectie gedifferentieerd doorlicht, onderzoekt het inspectieteam in de school een selectie van de onderwijsreglementering:
 - het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen
Hiertoe selecteert de onderwijsinspectie een aantal structuuronderdelen.
Daarbij onderzoekt de onderwijsinspectie altijd de volgende procesvariabelen uit het CIPO-referentiekader:
 - het onderwijsaanbod
 - de uitrusting
 - de evaluatiepraktijk
 - de leerbegeleiding.

De onderwijsinspectie onderzoekt ook altijd de vakoverschrijdende eindtermen.
 - een selectie van andere erkenningsvoorwaarden, waaronder de erkenningsvoorwaarde woonbaarheid, veiligheid en hygiëne.
 - een selectie van overige regelgeving.
2. Om de kwaliteitsbewaking door de school na te gaan, selecteert het inspectieteam een aantal procesvariabelen. Het inspectieteam gaat met de kwaliteitswijzer na of de school voor deze procesvariabelen aandacht heeft voor
 - doelgerichtheid: welke doelen stelt de school voorop?
 - ondersteuning: welke ondersteunende initiatieven neemt de school om efficiënt en doelgericht te werken?
 - doeltreffendheid: bereikt de school de doelen en gaat de school dit na?
 - ontwikkeling: heeft de school aandacht voor nieuwe ontwikkelingen?
3. Het inspectieteam onderzoekt ten slotte het algemeen beleid van de school aan de hand van vier procesvariabelen: leiderschap, visieontwikkeling, besluitvorming, kwaliteitszorg.

Het advies

De adviezen die de onderwijsinspectie uitbrengt, hebben betrekking op alle of op afzonderlijke structuuronderdelen van de school. De onderwijsinspectie kan drie adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de school of van structuuronderdelen.
- een beperkt gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de erkenning van de school of van structuuronderdelen als de school binnen een bepaalde periode voldoet aan de voorwaarden vermeld in het advies.
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de school of van structuuronderdelen op te starten.

Bij een ongunstig advies beoordeelt de onderwijsinspectie bovendien of de school de vastgestelde tekorten zelfstandig kan wegwerken.

Tot slot

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve doorlichtingsverslag informeert de directeur van de school de ouders en leerlingen over de mogelijkheid tot inzage.

Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de school het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de school of zijn gemandateerde tekent het verslag voor gezien. Het bestuur stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De school mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1 SAMENVATTING

Het Sint Michielscollege 1 (eerste graad) en het Sint Michielscollege (tweede en de derde graad), verder in het verslag de school genoemd, vormen samen een pedagogisch geheel met basisopties in de eerste graad en studierichtingen in het algemeen secundair onderwijs (aso).

De schoolvisie zit vervat in de slagzin 'Samen werken aan morgen' en behelst zeven domeinen: Sint Michiel begeleidt, bezielt, inspireert, leeft gezond, verlegt grenzen, leert en vormt groep.

Kenmerkend voor de school is het participatieve beleid, de diverse ondersteunende werkgroepen en raden binnen de verschillende onderwijsprocessen en de interne en externe kwaliteitsonderzoeken naar deelaspecten van de schoolwerking. De gestructureerde en transparante communicatie naar alle betrokkenen is een voorbeeld van goede praktijk.

De slaagcijfers zijn in alle graden goed tot zeer goed. Het studiesucces na het aso, zowel voor de professionele bachelor als voor de academische bachelor, varieert, maar spoort overwegend met de resultaten voor de referentiescholen.

Het erkenningsonderzoek gebeurde op basis van een representatief staal van vakken uit de basisvorming en het specifiek gedeelte. Het onderzoek toont aan dat de school de onderwijsreglementering goed respecteert en dat de leerlingen de leerplandoelstellingen in de meeste vakken en structuuronderdelen in voldoende mate bereiken. De realisatie van het vak Frans in de derde graad is een voorbeeld van goede praktijk. De leerplanrealisatie voldoet niet voor Latijn in de studierichting Latijn – moderne talen.

De school streeft de vakoverschrijdende eindtermen (VOET) goed na op schoolniveau. Ze doet dat via een rijk en gevarieerd aanbod van breed vormende activiteiten. Er bestaat een actief draagvlak bij de leraren. Voor de contexten 'Omgeving en duurzame ontwikkelingen' en 'Socio-economische samenleving', wordt de meerderheid van de eindtermen bij de meeste leerlingen met de nodige diepgang nagestreefd.

De school heeft haar leer(lingen)begeleiding zeer degelijk uitgewerkt. De leerbegeleiding richt zich op de verschillende fases van plannings- en handelingsgericht werken. Alle personeelsleden bieden zorg aan alle leerlingen. De begeleidende klassenraad volgt de begeleiding op en verwijst leerlingen door naar de zorgcel. De zorgcel biedt verdere individuele ondersteuning en werkt nauw samen met het CLB. De studiecoach van de eerste graad, de zorgcoördinator, de graadcoördinatoren sturen samen met een lid van het directieteam de leerbegeleiding aan.

De school stuurt haar evaluatiepraktijk aan door een visietekst, een beleidsplan en afspraken. Het beleid spoort de leraren aan om hun evaluatie op de leerplandoelstellingen af te stemmen. De evaluatiepraktijk voldoet voor wat de leerinhouden betreft, maar is niet altijd gericht op de leerplandoelen. Hierdoor versmalt de functie van de evaluatie als hefboom voor de bijsturing van het leer- en onderwijsproces. De deliberatiepraktijk is gericht op de toekomstige schoolloopbaan van de leerling, maar de kwaliteit van de motiveringen is niet optimaal.

Tijdens de controle van de woonbaarheid, veiligheid en hygiëne van de infrastructuur en leermiddelen heeft de inspectie vastgesteld dat de school de risico's voldoende beheerst met uitzondering van blok F (de chalet). Bij elke controle door de interne preventieadviseur, de coördinerende preventieadviseur, brandweer, comité voor preventie en bescherming op het werk werden ernstige opmerkingen gemaakt. Sommige instanties stelden vast dat blok F niet geschikt is voor gebruik. Fundamentele ingrepen om de veiligheid en woonbaarheid in en rond de chalet aan te pakken zijn uitgebleven. Omwille van de ernst van de problematiek in de chalet oordeelt de onderwijsinspectie dat de schoolleiding het acute gevaar onmiddellijk moet wegwerken. Een actieplan om op langere termijn oplossingen te garanderen is een noodzaak.

De school vat haar kwaliteitszorg vooral pragmatisch op. Ze wil nagaan of ze de juiste acties onderneemt en of deze hun doel bereiken. De directieraad houdt jaarlijks een analyse en evaluatie van de schoolwerking. De school neemt mogelijke aandachtspunten ter harte en volgt ze structureel op met een jaarlijks bijgewerkt beleidsplan en schoolwerkplan.

Gelet op de lacunes in de leerplanrealisatie van Latijn in de studierichting Latijn – moderne talen besluit de onderwijsinspectie de doorlichting met een 'gunstig advies, beperkt in de tijd' voor de erkenningsvoorwaarde 'voldoen aan de onderwijsdoelstellingen'. De school zal na drie schooljaren moeten aantonen dat de vastgestelde tekorten in voldoende mate werden weggewerkt. Dit wordt door de inspectie opgevolgd.

Gelet op de lacunes betreffende de 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne', besluit de onderwijsinspectie de doorlichting met een 'ongunstig advies' voor de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'. Dit wordt door de inspectie opgevolgd.

Gelet op de naleving van de onderwijsregelgeving besluit de onderwijsinspectie de doorlichting met een 'gunstig advies' voor de erkenningsvoorwaarde 'overige erkenningsvoorwaarden'.

2 DOORLICHTINGSFOCUS

Op basis van het vooronderzoek en in het kader van een gedifferentieerde doorlichting selecteerde de onderwijsinspectie onderstaande structuuronderdelen en procesindicatoren/procesvariabelen voor verder onderzoek.

2.1 Structuuronderdelen in de doorlichtingsfocus

	Basisvorming	Specifiek gedeelte
VOET	x	x
Graad 2 ASO Economie	Nederlands, wiskunde	
Graad 2 ASO Latijn	Nederlands, wiskunde	Latijn
Graad 2 ASO Wetenschappen	biologie, chemie, fysica, Nederlands, wiskunde	biologie, chemie, fysica
Graad 3 ASO Economie-moderne talen	Engels, Frans	Duits, Engels, Frans
Graad 3 ASO Latijn-moderne talen	Engels, Frans	Duits, Engels, Frans, Latijn
Graad 3 ASO Moderne talen-wiskunde	Engels, Frans	Duits, Engels, Frans
Graad 3 ASO Wetenschappen-wiskunde	biologie, chemie, fysica	biologie, chemie, fysica

2.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus

Onderwijs - Begeleiding

Leerbegeleiding

Onderwijs - Evaluatie

Evaluatiepraktijk

3 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?

3.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden?

3.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen?

Het onderzoek naar het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen levert voor de geselecteerde structuuronderdelen het volgende op.

3.1.1.1 Biologie, chemie en fysica in aso tweede graad in de studierichting Wetenschappen en in aso derde graad in de studierichtingen Latijn-wetenschappen, Moderne talen-wetenschappen en Wetenschappen-wiskunde (leerplannen D/2012/7841/004, D/2012/7841/063, D/2012/7841/009, D/2006/0279/035, D/2006/0279/040 en D/2006/0279/058)

Voldoet

De leerplandoelstellingen worden behoorlijk tot zeer goed en met voldoende aandacht voor onderzoekend leren gerealiseerd. De evaluatie peilt op een degelijk beheersingsniveau, is transparant en voldoende valide en representatief voor de leerplandoelstellingen.

Onderwijsaanbod

Volledigheid

Evenwicht

Beheersingsniveau

Samenhang

De beoordeling van het onderwijsaanbod steunt alleen op de leerplannen die in het vorig schooljaar van kracht waren.

De leerplandoelstellingen die betrekking hebben op de vakinhoudelijke eindtermen (ET) van de basisvorming en op de cesuurdoelen (CD) en specifieke eindtermen (SET) voor de onderdelen 'Structuren', 'Interacties', 'Systemen', 'Tijd' en 'Genese en ontwikkeling', worden voor alle vakken en in beide graden nagenoeg volledig en op een degelijk beheersingsniveau aangeboden.

De leerplandoelstellingen die betrekking hebben op de gemeenschappelijke ET 'Wetenschap en samenleving' en op de CD en SET 'Natuurwetenschap en maatschappij', komen maar beperkt als leerinhoud in de lessen aan bod. Impliciet krijgen ze wel geregeld aandacht, namelijk wanneer ze met de vakgebonden doelstellingen verband houden.

De leerplandoelstellingen die betrekking hebben op de gemeenschappelijke ET 'Wetenschappelijke vaardigheden' en 'Onderzoekend leren/leren onderzoeken' van de basisvorming, worden globaal in beide graden goed gerealiseerd op het niveau van onderzoekend leren. Op het niveau van leren onderzoeken en van de CD en SET onderzoekscompetentie is dat slechts fragmentarisch het geval. De oorzaken hiervan zijn divers. Vooreerst schenkt het onderwijsproces nog onvoldoende systematisch aandacht aan het leren formuleren van onderzoeksvragen en hypothesen als uitgangspunt van een empirisch onderzoek. De meeste practica bestaan immers uit gesloten receptopdrachten waarvan het doel (de onderzoeksvraag) bij de opgave vermeld staat en waarbij de leerlingen niet vooraf moeten peilen naar het te verwachten resultaat (de hypothese).

Daarnaast werkt het veeleer gescheiden vakoverleg voor biologie, chemie en fysica de geleidelijke, graadoverstijgende overgang tegen, van onderzoekend leren (met gesloten opdrachten) over leren onderzoeken (met halfopen en open opdrachten) naar de onderzoekscompetentie (met open opdrachten). Hierdoor krijgen de onderzoeksvaardigheden geen gelijkgerichte invulling op beheersingsniveau zowel binnen de vakken van een leerjaar als over de leerjaren heen. Dat geldt ook voor de verslaggeving. Alleen voor de onderzoeksopdracht in het laatste leerjaar hebben de vakgroepen voor het volledige proces van de

onderzoekscompetentie een gemeenschappelijk verslagsjabloon met richtlijnen opgesteld. Door deze richtlijnen te volgen, bereiken de meeste leerlingen alsnog de onderzoekscompetentie, zij het op een bescheiden beheersingsniveau.

Uitrusting
*ICT
Inzet uitrusting
Leermiddelen*

De school heeft voor elk vak een degelijk vaklokaal waarin de meeste lessen plaatsvinden. Al deze lokalen zijn uitgerust met een beamer en een computer met internetaansluiting die op gepaste wijze in de lessen gebruikt worden. De minimaal vereiste leermiddelen zijn aanwezig, maar niet voor alle vakken in voldoende hoeveelheden om leerlingenpractica in de beste omstandigheden te laten verlopen. Positief is dat de school aan de leraren de mogelijkheid biedt om de grote klasgroepen in de tweede graad te splitsen voor de leerlingenpractica. Om leerlingen in een optimaal veilige omgeving chemieproeven te laten uitvoeren, is dit ook aangewezen voor de grootste klasgroepen van de derde graad.

Leerbegeleiding
*Preventief
Curatief*

In de lessen heerst een aangenaam en aanmoedigend leerklimaat. Om het probleemoplossend denken te stimuleren, hanteren de leraren tijdens de lesopbouw overwegend vraaggestuurde leergesprekken. Op een hoger en meer analytisch niveau gebeurt dit met oefeningen en vraagstukken. De leraren moedigen de leerlingen ook aan om deel te nemen aan de verschillende wetenschapsolympiades. Alleen het zelfontdekkend leren krijgt door de te eenzijdige aanpak van de leerlingenpractica nog te weinig ontwikkelingskansen.

Het gebruik in de lessen van de tweede graad, van een leerwerkboek met uitgebreide invuldidactiek en voor chemie ook met een kant-en-klare samenvatting van elk hoofdstuk, vergt reflectie. Het werkt contraproductief bij het nastreven van de VOET 'leren leren' omdat het voor informatieverwerking en het zelfstandig leren nemen van notities, het niveau van de overeenkomstige VOET van de eerste graad niet overstijgt. Voor de leerinhouden op zich, is het wel geschikt.

Het elektronisch platform wordt niet alleen voor leerstofaanbod en wederzijdse communicatie gebruikt, maar ook voor remediëring. De leerlingen kunnen met hun vragen ook buiten de lessen bij hun leraren terecht. Voor leerlingen met leer- of ontwikkelingsstoornissen zijn er aangepaste maatregelen.

Evaluatiepraktijk
*Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie*

De evaluatie gebeurt overwegend leerplangericht. De examenopgaven zijn van een degelijk niveau, transparant en voldoende valide en representatief voor de leerplandoelstellingen. Van een aantal opgaven en soms zelfs voor een vrij hoog puntenaantal, is het resultaat niet volledig betrouwbaar omdat de oplossing geraden of door eliminatie van de keuzemogelijkheden gevonden kan worden. Hierdoor kan men niet onweerlegbaar aantonen of de leerlingen de betrokken doelstellingen bereikt hebben. Bovendien kan men met deze vraagvormen (juist/fout, meerkeuzevragen) het denkproces van de leerlingen niet natrekken, wat de bedoeling is bij inzichtsvragen en oefeningen.

In het eerste leerjaar van de tweede graad komen voor biologie en fysica nog drie examenreeksen voor. Voor twee-uursvakken kan men de zin hiervan in vraag stellen. De leerlingen leren er immers geen grotere leerstofgehelen mee verwerken, omdat daarvoor het aantal lessen in het derde trimester te klein is.

Globaal zijn de leerlingenresultaten heel behoorlijk. Op jaarbasis komen er maar weinig tekorten voor. Waar dat het geval is, gaat dat meestal ook gepaard met tekorten voor andere vakken.

3.1.1.2 Duits in aso derde graad in de studierichtingen Economie-moderne talen, Latijn-moderne talen en Moderne talen-wiskunde (leerplan D/2006/0279/030)

Voldoet

De leerplandoelstellingen worden in voldoende mate gerealiseerd. De leerlingenevaluatie is voldoende valide en representatief. De leerbegeleiding is afgestemd op de noden van de leerlingen. De school beantwoordt aan de minimale materiële leerplanvereisten.

Onderwijsaanbod <i>Volledigheid</i> <i>Evenwicht</i> <i>Beheersingsniveau</i> <i>Samenhang</i>	De vakgroep vat het onderwijs Duits pragmatisch en functioneel op. Het accent ligt op de realisatie van de receptieve en productieve vaardigheden, met de koppeling van luistervaardigheid en spreken/gespreksvaardigheid, respectievelijk leesvaardigheid en schrijfvaardigheid. Het gamma van voorgeschreven tekstsoorten wordt voldoende geëxploreerd. Grammaticale en lexicale kennis wordt overwegend ingebed in functionele en realistische contexten, met aandacht voor inzicht en transfer. Het tekstmateriaal is authentiek. Wat het lexicon betreft, wordt gebruikgemaakt van woordfrequentielijsten om de leerlingen vertrouwd te maken met de meest voorkomende woorden en uitdrukkingen. De leerlingen maken kennis met aspecten van Duitstalige landen en regio's. 'Landeskunde', cultureel en intercultureel leren komen ruimschoots aan bod, onder meer in het teken van de buitenschoolse activiteiten.
Evaluatiepraktijk <i>Evenwicht</i> <i>Volledigheid</i> <i>Beheersingsniveau</i> <i>Transparantie</i>	In het teken van de assessmentcultuur wordt de evaluatie zoveel mogelijk als maatwerk opgevat en geïntegreerd in het leerproces van de individuele leerling. Dat betekent dat de leerlingen zich op eigen tempo kunnen voorbereiden op tests met betrekking tot verschillende aspecten van het vak, wat motiverend werkt en het rendement aanzienlijk verhoogt. Het succes van de aanpak vooronderstelt planningsvaardigheden en een attitude van veeleisendheid tegenover zichzelf van de leerling. De dienende functie van grammatica en lexicon ten aanzien van de vaardigheidsdoelstellingen maakt deel uit van de visie op de leerlingenevaluatie. De bevraging van lexicale en grammaticale kennis in de formatieve en summatieve toetsing gebeurt overwegend contextueel, onder meer in de vorm van invulzinnen en -teksten, maar wordt nog niet systematisch gekoppeld aan en geïntegreerd in de vaardigheidstoetsing.
Leerbegeleiding <i>Preventief</i> <i>Curatief</i>	De vakgroep hanteert activerende werkvormen om leerinhouden in te slijpen. De leerlingen leren individueel en in groepsverband leren, met aandacht voor orde en structuur. Naast de preventieve leerbegeleiding is er een ruim aanbod van remediërende oefeningen. Het leerproces wordt op een constructieve en coachende manier ondersteund, met aandacht voor onmiddellijke feedback, waardoor bijstellingen snel kunnen gebeuren. In het eindjaar wordt sterk ingezet op verzelfstandiging en autonomie. Begeleid zelfstandig leren (BZL) is een werkvorm die de meeste leerlingen een motiverende impuls geeft en hun zin voor nauwkeurigheid en doorzettingsvermogen stimuleert.
Uitrusting <i>ICT</i> <i>Inzet uitrusting</i> <i>Leermiddelen</i>	De school biedt de nodige materiële ondersteuning conform de minimale materiële leerplanvereisten. De ICT-mogelijkheden zijn voldoende operationeel en de vakgroep zet ze in voldoende mate in.
Deskundigheidsbevordering <i>Overleg</i> <i>Vorming</i>	De deskundigheidsbevordering gebeurt intern en extern, vooral met het oog op de doelgerichte aanpak van het curriculum. De vakgroep houdt zich op de hoogte van verdere evoluties, onder meer met betrekking tot de uitwerking en het aanbod van taaltaken, die ze systematisch en graadoverstijgend wil opnemen in haar les- en evaluatiepraktijk.

3.1.1.3 Engels en Frans in aso derde graad in de studierichtingen Economie-moderne talen, Latijn-moderne talen en Moderne talen-wiskunde (leerplannen D/2006/0279/041 en D/2014/7841/003, 2006/0279/005 en D/2014/7841/005)

Voldoet

De leerplandoelstellingen voor Engels en Frans worden in voldoende mate gerealiseerd. De leerlingenevaluatie is voldoende valide en representatief. De leerbegeleiding is afgestemd op de noden van de leerlingen. De school beantwoordt aan de minimale materiële leerplanvereisten.

Onderwijsaanbod

Volledigheid

Evenwicht

Beheersingsniveau

Samenhang

Door de leerplangerichte visie en werking krijgt de vaardigheidscomponent in beide vakken de prioritaire aandacht die hij verdient. De leraren zetten in op de systematische ontwikkeling van de receptieve en productieve vaardigheden. Het verwervingsproces gaat in de twee talen gepaard met de bevordering van de spreek- en schrijfdurf en met het gebruik van communicatiestrategieën. De leraren integreren de taalbeschouwelijke component in voldoende mate in het vaardigheidsonderwijs. De leerlingen bereiken in beide talen een aanvaardbaar tot goed beheersingsniveau. Het gamma van tekstsoorten dat de leerplannen aanreiken, wordt met voldoende diepgang geëxploreerd.

De leerinhouden verruimen de horizon van de leerlingen. De behandelde teksten en inhouden belichten aspecten van de verschillende culturen en vertonen raakpunten met vakoverschrijdende eindtermen (VOET). Leraren integreren een aantal VOET bewust in het vakcurriculum. Zo brengen ze eerste hulp bij ongevallen (EHBO) aan in combinatie met pragmatisch taalgebruik in communicatieve situaties in het Frans, een voorbeeld van goede praktijk. Buitenschoolse activiteiten sluiten aan bij het curriculum en bevorderen het interculturele leren.

De vaardigheidsoefeningen en -opdrachten zijn gevarieerd en uitdagend. De taaltaken zijn vaak gesitueerd op het structurerende en beoordelende niveau, al zijn er vakgebonden kwaliteitsverschillen. Zeker wat de receptieve vaardigheden betreft, streven in het vak Engels de leraren de hogere beheersingsniveaus nog niet gelijkgericht en systematisch na. Het gebruik van de doeltaal in dat vak is leraargebonden voor optimalisering vatbaar. De realisatie van de specifieke eindtermen resulteert in de verbreding van de communicatieve vaardigheden uit de basisvorming en is bewust afgestemd op de verdieping van de reflectie op taal en communicatie, taal en cultuur en taal als systeem. Onder meer de behandeling van domeinspecifieke teksten zorgt voor inkleuring naar de specificiteit van de respectieve studierichtingen. Beide vakgroepen dragen bij tot de realisatie van het decretale poolconcept. Ze hebben echter nog niet formeel in kaart gebracht in welke mate hun inbreng complementair is. De realisatie van de specifieke eindtermen met betrekking tot de onderzoekscompetentie is gespreid over het geheel van de graad. In het eerste leerjaar krijgen de leerlingen kleinere opdrachten voor Engels. In het eindjaar wordt voluit gegaan met meer omvattende linguïstische en literaire opdrachten voor Frans. Degelijke en relevante onderzoeksopdrachten vormen in de regel het uitgangspunt van het onderzoek. De leraren zetten bewust en sterk in op de ontwikkeling van zelfstandige onderzoeksvaardigheden. Afspraken en verwachtingen met betrekking tot de vormgeving van het onderzoeksproduct zijn voorlopig minder verfijnd en geëxpliciteerd.

Evaluatiepraktijk

Evenwicht

Volledigheid

Beheersingsniveau

De toetsing van de receptieve en productieve vaardigheden is meestal gesitueerd op de structurerende en beoordelende beheersingsniveaus, met aandacht voor de integratie van receptieve en productieve vaardigheden, kennis en vakattitudes. Lexicale en grammaticale kennis en inzicht worden in principe

Transparantie bevraagd in functionele contexten, maar in het vak Engels gebeurt de integratie in de vaardigheidstoetsing nog niet gelijkgericht en systematisch. De vakgroep voert op dat vlak een inhaalmaneuver uit. De puntenverdeling is algemeen transparant. Beoordelingscriteria worden op de examenkopijen schriftelijk geëxpliciteerd. Van de mondelinge prestaties van de leerlingen zijn schriftelijke rapporten voorhanden. De resultaten voldoen.

Leerbegeleiding
Preventief
Curatief

Algemeen is het klassenmanagement professioneel en verlopen de lessen dynamisch. De leraren hanteren activerende werkvormen. De leerlingen krijgen ruime kansen om met elkaar in de respectieve doeltalen in gesprek te gaan. De curriculumopbouw vindt zijn neerslag in overzichtelijke leerlingendocumenten. De leerlingen houden een taalportfolio bij, aan de hand waarvan zij hun leervorderingen kunnen traceren. De leraren zorgen voor gestructureerd onderwijs, op zich een waardevolle ondersteuning van het leerproces. Het gebruik van strategieën op leerlingenniveau bevordert het leren leren en het leren structureren. Daarnaast houden de leraren rekening met specifieke leerbehoeften en bieden ze passende remediëringen aan, zowel klassikaal als individueel. Aan de hand van vormen van begeleid zelfstandig leren en het gebruik van het taalportfolio bevorderen ze de groei naar autonoom leren. De uitwerking van de onderzoeksopdracht gaat gepaard met gestructureerde ondersteuning en begeleiding. De fasen van informatieverwerving en -verwerking, voorbereiding en uitvoering, rapportering en confrontatie met andere standpunten worden doorlopen, conform de betrokken specifieke eindtermen. De leerlingen passen daarbij vormen van zelfevaluatie en wederzijdse evaluatie toe.

Uitrusting
ICT
Inzet uitrusting
Leermiddelen

De school voldoet aan de minimale materiële leerplanvereisten. De leraren integreren ICT doelgericht in de taallessen. De lokalen zijn voldoende leerkrachtig. De accommodatie leent zich tot het gebruik van interactieve werkvormen en wordt daartoe ook ingezet.

Deskundigheidsbevordering
Overleg
Vorming

De leraren van beide vakgroepen hebben zich intern en extern in verscheidene opzichten geprofessionaliseerd met de ondersteuning van de directie en van de pedagogische begeleiding. Het gaat zowel om algemene als om vakgebonden professionalisering. De vakgroepen implementeren en multipliceren de gevolgde nascholingen.

In het teken van interne kwaliteitszorg leggen de vakgroepen didactische accenten en voeren ze bijsturingen uit, onder meer op het vlak van de leerlingenevaluatie. Graadoverstijgend nemen zij leerlingen- en klassenresultaten kritisch onder de loep met het oog op de kwaliteitsvolle verticale opbouw van het curriculum. Minder goede resultaten voor Frans in de tweede graad in het vorige schooljaar hebben geleid tot aanpassingen van het aanbod en van de evaluatiepraktijk in het lopende schooljaar.

3.1.1.4 Latijn in aso tweede graad in de studierichting Latijn (leerplan D/2013/7841/002)

Voldoet

De leerlingen bereiken de leerplandoelstellingen in voldoende mate. De evaluatie is valide. De materiële uitrusting voldoet.

Onderwijsaanbod
Volledigheid
Evenwicht
Beheersingsniveau
Samenhang

In de tweede graad krijgen de leerlingen verdere repetitie en aanvulling van de leerinhouden grammatica en vocabularium. In opvolging van de eerste graad wordt het valentieperspectief consequent gehanteerd en gesystematiseerd. Nieuwe leerinhouden worden evenwel vanuit een zeer theoretisch kader en buiten context en betekenis opgebouwd. Het inoefenen en evalueren gebeuren

recentelijk veel meer in functioneel tekstverband.

In het eerste leerjaar ondersteunt een voldoende aantal gelezen teksten de lessen lectuur, maar net zoals in de eerste graad heeft lectuur nog een te weinig centrale plaats en wordt het lezen nog te weinig benut als instrument voor taalverwerving en -inoefening. In het tweede leerjaar start men – tegen de leerplaninhouden in – met de lectuur van niet-authentieke teksten en vat men met vertraging met de leerplanlectuur van Caesar, (Plinius) en Ovidius aan. De hoeveelheid gelezen tekst is (zeer) beperkt, vooral voor Ovidius. Binnen de vakgroep zijn er afspraken over het hanteren van een dynamisch-lineaire lectuurmethode, maar de vakgroep heeft deze niet systematisch uitgeschreven en niet aan de leerlingen aangeleerd. Dit legt een hypotheek op de ontwikkeling van de leesvaardigheid van de leerlingen en op het leestempo, zowel klassikaal als in groepswork. Er wordt wel geïnvesteerd in het visualiseren van de grammaticale zinsstructuur. De gelezen teksten worden degelijk omkaderd, met inleidingen over de historisch-politieke periodes en de auteurs. De tekstbesprekingen omvatten onder meer tekststructuur en –achtergrond, analyse van stilistische aspecten, vergelijking van verschillende literaire vertalingen en tekstondersteunend beeldmateriaal.

De vakgroep heeft een inventaris gemaakt van de opdrachten voor de realisatie van de cesaerdoelen voor onderzoekscompetentie in de tweede graad. Het betreft gesloten individuele of groepsopdrachten waarin er onvoldoende aandacht is voor de verschillende fases van leren onderzoeken (formuleren van een onderzoeksvraag, selectie en verwerking van bronnen, besluit, bibliografie, ...). Zowel op schoolniveau als binnen de vakgroep is het uitwerken van een leerlijn als voorbereiding op een volwaardige realisatie in de derde graad nog niet optimaal.

Evaluatiepraktijk

*Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie*

Net zoals in de eerste graad maakte de vakgroep werk van de leerplangerichtheid van de evaluatie. Deze bijsturingen zijn in mindere mate doorgevoerd en geslaagd in de frequente kleine toetsen over grammatica en vocabularium, die nog overwegend traditioneel peilen naar kennis en reproductie. De bevraging over lectuur, zowel in de toetsen als in de examens, is genuanceerd en gevarieerd. Alle aspecten van het leetuuronderwijs, inclusief een functionele integratie van vocabularium en grammatica, komen hierin aan bod. Positief scoren de toetsen over leesvaardigheid.

Er zijn voor dagelijks werk geen gewichten vastgelegd voor de verrekening van de verschillende leerplancomponenten. De talrijke toetsen over grammatica en vocabularium wegen zwaar door in de cijfers dagelijks werk. De resultaten voor dagelijks werk liggen in heel wat gevallen hoger dan die voor de examens.

De leerlingresultaten zijn uiteenlopend. In beide leerjaren zijn er voldoende leerlingen met goede cijfers, maar vooral in het tweede leerjaar zijn er een aantal onvoldoende jaarresultaten. Het betreft vooral leerlingen die na de tweede graad willen overstappen naar een studierichting zonder component Latijn en niet meer voldoende gemotiveerd zijn om goede resultaten te behalen. De onvoldoendes leiden terecht tot een B-attest voor studierichtingen met de component Latijn.

Leerbegeleiding

*Preventief
Curatief*

De leerbegeleiding gebeurt minder leraargestuurd en minder expliciet dan in de eerste graad. Leerlingen beschikken over studietips en leerstofoverzichten. Toetsen en taken worden klassikaal verbeterd en ze bevatten in een aantal

gevallen goede remediërende commentaar. De lessen verlopen evenwel niet altijd gestructureerd. Tijdens de lesobservaties begrepen niet alle leerlingen het uitgewerkte kader voor grammatica dat zeer theoretisch is en waarbij het uitgangspunt en de verdere onderbouwing niet gebaseerd zijn op een functionele en concrete Latijnse zins- of tekstsituatie. Tijdens de lessen lectuur verliep het leestempo zeer traag en onvoldoende leraargestuurd. Bij de correctie van groepswerk leidde het trage werktempo van de leerlingen tot een zeer summier hoeveelheid verwerkte tekst. Een aantal leerlingen is daarbij onzeker en stelt zeer gedetailleerde vragen. Andere leerlingen wachten veeleer passief een antwoord af.

Uitrusting

ICT

Inzet uitrusting

Leermiddelen

De school stelt de nodige leermiddelen ter beschikking. Het schoolbeleid komt aan de vragen van de vakgroep tegemoet.

In alle leslokalen zijn een pc, een beamer en een projectiescherm voorhanden. De ICT-uitrusting wordt in de tweede graad minder intensief gebruikt. Het lesmateriaal en een aantal presentaties worden geregeld, maar niet systematisch op het digitale leerplatform van de school gepost.

Deskundigheidsbevordering

Overleg

Vorming

Binnen de vakgroep is er zeer frequent informeel overleg over het zesjarige curriculum. Op één uitzondering na nemen alle leraren intensief deel aan het overleg en komen de afspraken na. Het schoolbeleid stuurt het formele overleg aan. Het voorbije schooljaar werkte de vakgroep, met intensieve ondersteuning van de pedagogische begeleidingsdienst, aan de leerplangerichtheid van de evaluatie. Deze bijsturingen werden op een zeer dynamische en professionele manier uitgewerkt.

De vakgroep brengt de eigen werking voldoende in kaart. Zij is zich bewust van de nood aan verdere bijsturingen, onder meer voor onderzoekscompetentie, een lectuurmethode, het leestempo en de hoeveelheid gelezen tekst.

De meeste leraren volgen geregeld vakgebonden nascholingen. De multiplicatie gebeurt binnen de vakgroepwerking.

3.1.1.5 Latijn in aso derde graad in de studierichting Latijn-moderne talen (leerplan D/2006/0279/038)

Voldoet niet

De leerlingen bereiken de leerplandoelstellingen en –inhouden niet volledig. Bijgevolg is de evaluatie niet voldoende valide.

Onderwijsorganisatie

Samenstelling klasgroepen

In de studierichting Latijn-moderne talen organiseert de school voor de leerplanrealisatie Latijn van de derde graad een graadklas. De leerplaninhouden worden in afspraak en alternerend door twee leraren behandeld. Het vastgestelde tekort bevindt zich in de leerplanrealisatie van het schooljaar 2013-2014.

Onderwijsaanbod

Volledigheid

Evenwicht

Beheersingsniveau

Samenhang

Tot en met de derde graad repeteren de leerlingen de leerinhouden grammatica en vocabularium, maar dit gebeurt nog niet voldoende in functionele tekstcontext.

De vakgroep maakte afspraken over de spreiding van de zes leerplanaspecten en de daaraan verbonden lectuur. De genres epiek, lyriek, Romeins recht, retoriek en historiografie komen in voldoende mate aan bod, zowel voor wat de lectuur als de theoretische omkadering betreft. Het filosofische aspect ontbreekt evenwel volledig. In de planningsdocumenten is er hiervoor verwijzing naar

enkele tekstfragmenten die tot het epische of lyrische genre behoren, maar uit de lectuur daarvan blijkt geen filosofische benadering. Ook het filosofische oriënteringskader ontbreekt. Deze lacune vormt de aanleiding voor het beperkt gunstig advies.

De andere genres worden met voldoende diepgang gesitueerd en ingeleid, met aandacht voor de specificiteit van het genre en de cultuurhistorische context. De gelezen teksten worden degelijk besproken. Tekststructuur, stilistische analyse, literaire vertalingen, receptie en actualisering vinden hierin geregeld hun plaats. De hoeveelheid gelezen tekst is evenwel, net zoals in de tweede graad, veeleer beperkt. Een aantal tekstfragmenten en genres, onder meer epiek, komt zeer breed uitgesponnen aan bod. Binnen de vakgroep zijn er afspraken over het hanteren van een dynamisch-lineaire lectuurmethode, maar ze heeft deze niet systematisch uitgeschreven en niet aan de leerlingen aangeleerd. Dit legt een hypotheek op de ontwikkeling van de leesvaardigheid van de leerlingen en op het leestempo, zowel klassikaal als in groepswork, gehypothekeerd. Er wordt wel geïnvesteerd in het visualiseren van de grammaticale zinsstructuur. Het lectuuronderwijs verloopt overwegend vertaalgericht. Door het hernemen van de vertalingen ontstaat bij heel wat leerlingen het tekstbegrip uit de Nederlandse vertaling en onvoldoende uit de Latijnse brontekst.

De vakgroep heeft een inventaris gemaakt van de opdrachten voor het realiseren van de specifieke eindtermen over onderzoekscompetentie. In het schooljaar 2013-2014 betrof het verwerkingsopdrachten rond enkele thema's die zeer algemeen werden gehandeld en waarin de verschillende fases van leren onderzoeken te weinig expliciet aan bod kwamen. Het verwerkingsniveau was uiteenlopend. Voor het huidige schooljaar zijn de opdrachten voor de leerlingen duidelijker omschreven en afgebakend en hebben de leerlingen op een systematische wijze de verschillende fases doorlopen. De diepgang, het verwerkingsniveau en het taalgebruik voldoen over het algemeen. Zowel op schoolniveau als binnen de vakgroep is het uitwerken van een leerlijn voor de opbouw van onderzoeksvaardigheden in de tweede en derde graad nog niet optimaal.

Evaluatiepraktijk

*Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie*

In beide jaren zijn er nog frequente toetsen over vocabularium. Het betreft de herhaling van de woordenlijsten van de eerste en tweede graad. De herhaling en de bevraging zijn niet lectuur- en auteursgebonden en bijgevolg onvoldoende functioneel voor het leesproces. De evaluatie van lectuur is, zowel in de toetsen als de examens, gevarieerd en genuanceerd. Alle omkaderende aspecten, de inleidingen en de besprekingen, maken deel uit van de evaluatie. De bevraging is evenwel hoofdzakelijk kennisgericht en benut slechts in beperkte mate transfer van de verworven competenties. Er zijn geregeld opdrachten voor zelfstandige lectuur, individueel of in groep. De resultaten daarvan worden evenwel nog niet systematisch in de cijfers voor het dagelijks werk opgenomen.

Er is een zorgvuldige registratie van de mondelinge examens. De leerlingenvoorbereiding, vraagstelling, puntenverdeling en score per leerling en een korte neerslag zijn ter beschikking.

Over de evaluatie van de opdrachten voor onderzoekscompetentie en het gewicht ervan zijn binnen de vakgroep nog geen afspraken gemaakt. Voor het huidige schooljaar is de evaluatie gebaseerd op een aantal valide criteria zoals inhoud en structuur, bronnen, taal en presentatie. De nadruk ligt hier evenwel meer op het product dan op het proces.

De leerlingresultaten zijn uiteenlopend. Er zijn geen of nauwelijks

onvoldoendes op jaarbasis. Leerlingen kunnen kleine tekorten in de examens elders compenseren.

Leerbegeleiding
*Preventief
Curatief*

In de lessen heerst een overwegend leerlingbetrokken leer- en werkklimaat. Het ontbreken van een aangeleerde lectuurmethode en het veeleer trage leestempo belemmeren evenwel een meer uitdagend leerproces.

Een belangrijk ankerpunt in de leerlijn leren leren is de informatieverwerving en –verwerking, met aansluiting tussen de vakoverschrijdende eindtermen en de specifieke eindtermen over leren onderzoeken en onderzoekend leren in de derde graad. Het uitwerken van deze leerlijn is noodzakelijk als sluitstuk van de leerbegeleiding. In een aantal gevallen zijn de begeleiding en de aansturing veeleer beperkt en algemeen. De leraren bewaken de participatie van alle leerlingen aan alle onderzoeksfases nog onvoldoende.

Uitrusting
*ICT
Inzet uitrusting
Leermiddelen*

De school stelt de nodige leermiddelen ter beschikking. De vakgroep beschikt niet over een vakbudget voor de aankoop van leermiddelen, maar het schoolbeleid komt aan de vragen van de vakgroep tegemoet.

In alle leslokalen zijn een pc, een beamer en een projectiescherm voorhanden. De ICT-uitrusting wordt uiteenlopend gebruikt. Het lesmateriaal en een aantal presentaties worden geregeld, maar niet systematisch op het digitale leerplatform van de school gepost.

Deskundigheidsbevordering
*Overleg
Vorming*

Binnen de vakgroep is er zeer frequent informeel overleg over het zesjarige curriculum. Op één uitzondering na nemen alle leraren intensief deel aan het overleg en komen de afspraken na. Het schoolbeleid stuurt het formele overleg aan. Het voorbije schooljaar werkte de vakgroep, met intensieve ondersteuning van de pedagogische begeleidingsdienst, aan de leerplangerichtheid van de evaluatie. Deze bijstellingen werden op een zeer dynamische en professionele manier uitgewerkt.

De vakgroep brengt de eigen werking voldoende in kaart. Men is zich bewust van de nood aan verdere bijstellingen, onder meer inzake onderzoekscompetentie, een lectuurmethode, het leestempo en de hoeveelheid gelezen tekst.

De meeste leraren volgen geregeld vakgebonden nascholingen. De multiplicatie gebeurt binnen de vakgroepwerking.

3.1.1.6 Nederlands in de tweede graad (leerplan D/2012/7841/001)

Voldoet

De leerlingen bereiken de eindtermen en de leerplandoelen in voldoende mate. De leerlingen krijgen de taalkundige component overwegend geïntegreerd aangeboden en ze verwerken ze in functionele contexten. De evaluatiepraktijk voldoet nipt. De leerbegeleiding ondersteunt de leerplanrealisatie.

Onderwijsaanbod
*Volledigheid
Evenwicht
Beheersingsniveau
Samenhang*

De leerplanrealisatie voldoet. De leerlingen krijgen de vaardigheden doorgaans op een geïntegreerde en communicatieve manier aangeboden. Het praktisch werken met leerlijnen is nog in evolutie. Door het invoeren van een nieuw leerboek is het onderwijsaanbod in volle ontwikkeling.

De vakgroep realiseert de integratie van vaardigheden en taalbeschouwing echter nog niet helemaal. De leerlingen krijgen de component taalbeschouwing nog onvoldoende systematisch aangeboden als een samengaan van kunnen (vaardigheid in de taalsystematiek) en kennen (inzicht in de taalsystematiek). De vakgroep richt zich hiervoor te sterk op het verhogen van de beheersing van

spelling, spraakkunst en taalsystematiek.

De taalopdrachten komen overeen met de verwerkingsniveaus die de leerplandoelstellingen aangeven. Ze zijn vaak eenzijdig gericht op taalbeschouwelijke elementen en staan geregeld los van een talig en contextrijk kader.

Bij schrijfvaardigheid ligt de nadruk op vormvastheid, waardoor de andere componenten van deze vaardigheid dikwijls onderbelicht blijven. De leerlingen oefenen het invullen van formulieren en het schrijven van brieven nog weinig in. De ontwikkeling van de leesvaardigheid is sterk. Het aanleren en inoefenen van leesstrategieën gebeurt dikwijls vanuit een theoretische invalshoek.

Het tekstaanbod is vrij volledig en gevarieerd. Het materiaal is authentiek of semi-authentiek en het sluit aan bij de interesse van de leerlingen.

De leraren moedigen de leerlingen voldoende aan om na te denken over hun eigen of andermans taalgebruik. Er is voldoende aandacht voor het taalgebruik in de notities van de leerlingen en er zijn gelijkgerichte afspraken over het verbeteren van opdrachten en toetsen. De leerlingen krijgen hierdoor voldoende kansen om zichzelf te corrigeren en taalverwerving als een leerproces te zien waarin zij kunnen groeien. De aandacht voor schooltaal en instructietaal vormen een waardevol onderdeel van het programma.

De literatuurcomponent vertrekt voldoende vanuit de leeservaring. De doelen zijn gericht op het leesplezier en op de aanzet tot literaire competentie, waarbij de tekstverwerking samengaat met creatieve opdrachten. De leraren leveren inspanningen om het culturele beeld van de leerlingen te verruimen door het aanbod van toneelvoorstellingen en auteurslezingen aangepast aan de tweede graad.

Evaluatiepraktijk
Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie

De vaardigheden wegen onvoldoende door in de beoordeling van het beheersingsniveau van de leerling, evenmin als procesevaluatie voldoende doorweegt.

De evaluatiepraktijk is gebaseerd op de punten van dagelijks werk en examens in een gelijke verhouding. Er is een overzicht van de resultaten dagelijks werk (portfolio) met een onderverdeling gebaseerd op vaardigheden en functionele kennis. Er zijn geen afspraken over de gewichten van deze onderdelen, met als gevolg dat spelling, dictee, spraakkunst en cognitieve bevragingen van taalsystematiek in de totaalcijfers sterk doorwegen. Bovendien tellen de evaluatiebeurten van sommige vaardigheden enkel mee voor de examens.

Voor de examenvragen is het niet bij alle vragen duidelijk welke eindterm of leerplandoelstelling de leerlingen moeten bereiken. De delen taalbeschouwing en literatuur zijn nog gedeeltelijk cognitieve bevragingen, waarbij leerlingen contextloze oefeningen maken of fouten verbeteren. Ze bevatten eveneens vaardigheden waardoor leraren en leerlingen onvoldoende zicht hebben op de leervorderingen. De examens verrekenen ook vaardigheden, waardoor de evaluatie van deze vaardigheden cijfermatig productevaluatie in plaats van de gevraagde procesevaluatie wordt. Het aandeel spreekvaardigheid is niet bij alle examens terug te vinden.

De leraren evalueren vooral spreekvaardigheid met heldere beoordelingscriteria (assessment). Voor de andere de productieve vaardigheden zijn de criteria nog in ontwikkeling. De vakgroep streeft naar procesevaluatie, maar hiervoor is de frequentie van de vaardigheidsevaluatie te laag en weegt de eenmalige beoordeling die meetelt voor het examen, te zwaar door. Bij de receptieve vaardigheden hanteren de leraren vooral productevaluatie.

De evaluatie is over het algemeen voldoende transparant. De beoordelingscriteria zijn duidelijk en de leerlingen krijgen hier vooraf toelichting over. De leerlingen krijgen geregeld kansen tot zelf- en peerevaluatie om onder meer hun taalgevoelen te versterken. De feedbackformulieren stellen de leerling in staat om te reflecteren op zijn eigen functioneren of op de examenvragen.

Het aanbod en de beoordeling van de vakgebonden attitudes krijgen te weinig aandacht. De vakgroep gebruikt de vakattitudes nog te weinig om het klasmanagement te bewaken en om leerlingen te leren reflecteren over het leerrendement.

De leerlingresultaten komen overeen met de globale resultaten, wat betekent dat er relatief weinig tekorten zijn.

De vakgroep bewaakt de kwaliteit van de evaluatie. De leraren stellen de meeste opdrachten, toetsen en examens in gezamenlijk overleg op. De vakgroep heeft de examens zelf gescreend op het vlak van afstemming op de leerplannen. Nochtans blijken een aantal vragen en opdrachten niet overeen te komen met de leerplandoelen en eindtermen en dus niet valide te zijn.

Leerbegeleiding

Preventief

Curatief

De leraren zijn gefocust op leerwinst. Ze motiveren de leerlingen tot actieve deelname aan de lessen. Een leerlingvriendelijk klimaat kenmerkt de lessen. De communicatie is laagdrempelig en moedigt leerlingen aan tot interactie. Het onderwijsleergesprek wisselt af met leerlingactieve werkvormen, wat aansluit bij het concept van het vaardigheidsgerichte leren. De soms grote klasgroepen en de klassieke opstelling van de gewone lokalen zijn hier vaak een belemmerende factor.

Het principe van de evaluatie als remediërmiddel is goed ingeburgerd. De leraren sturen de leerlingen systematisch bij, zowel mondeling als schriftelijk via feedback op toetsen. Die is meestal uitgebreid en pertinent en soms beperkt tot de vaststelling dat de leerling “beter kan” of “meer moet studeren”. De leraren hanteren leerstrategieën en maken de leerlingen een systematiek eigen voor de benadering van opdrachten (OVUR). Ze voorzien in remediëringkansen en -oefeningen.

De leraren en de leerlingen maken intensief gebruik van het elektronisch leerplatform voor remediëring en differentiëring.

Voor leerlingen met leermoeilijkheden zijn er compenserende maatregelen.

Uitrusting

ICT

Inzet uitrusting

Leermiddelen

De vakgroep beschikt over voldoende leermiddelen voor de realisatie van de leerplandoelen. De school heeft geïnvesteerd in middelen voor multimedia-gebruik. Net zoals de twee taalklassen is elk gewoon lokaal uitgerust met audiovisuele mogelijkheden en een internetverbinding. De inzet van deze middelen groeit evenredig met de verhoogde aandacht voor de taalvaardigheden. De leraren en de leerlingen integreren ICT voldoende voor

opzoekwerk, tekstverwerking en als hulpmiddel voor een extra onderwijsaanbod in het kader van differentiatie en remediëring.

De grootte van de lesgroepen is niet altijd aangepast aan de lokalen. Hierdoor ontbreekt soms de ruimte voor een vlotte toepassing van een activerende didactische benadering van het onderwijsleerproces.

Deskundigheidsbevordering

Overleg

Vorming

Het beleid stimuleert de samenwerking tussen leraren. De schoolleiding ondersteunt en volgt de vakgroepwerking op door de feedback op de vakverslagen. De aansturing gebeurt doelgericht via overleg met de vakcoördinatoren. De opvolging richt zich zowel op formele en als op inhoudelijke aspecten.

De aandacht voor professionalisering en interne kwaliteitszorg vertaalt zich in een vakgroepvisie met concrete leerlijnen. De leraren ontwikkelen hun competenties via nascholing en vakoverleg, maar ze brengen hun nascholingsbehoeften niet systematisch in kaart. Het aantal bijgewoonde specifieke vakopleidingen rond evaluatie is veeleer gering. Het bijwonen van elkaars lessen is een doelstelling van de vakgroep, maar hospiteren gebeurt nog niet.

De vakgroep Nederlands is gemotiveerd en gericht op de bijsturing van het onderwijsleerproces. De leraren zijn veranderingsbereid en door kwaliteitszorg gedreven. Er is ruim voldoende expertise en slagkracht om de evaluatiepraktijk verder bij te sturen, conform de leerplandoelstellingen.

3.1.1.7 Wiskunde in de tweede graad (leerplan D/2002/0279/047)

Voldoet

De leerlingen bereiken de eindtermen en de leerplandoelstellingen in voldoende mate. De leerplandoelen komen op een evenwichtige wijze en met voldoende diepgang aan bod. De evaluatie gaat in voldoende mate na of de leerlingen de onderwijsdoelstellingen bereiken. De meerderheid van leerlingen bereikt de eindtermen en de leerplandoelstellingen.

Onderwijsaanbod

Volledigheid

Evenwicht

Beheersingsniveau

Samenhang

Het onderwijsaanbod beantwoordt in ruime mate aan de algemene doelstellingen van het leerplan. De leerplangerichtheid overweegt op de leerboekgerichtheid. Functionele planningsdocumenten en kruistabellen sturen en bewaken de leerplanrealisatie. het doelgericht gebruik van het grafisch rekentoestel realiseert de algemene eindterm in verband met ICT (ET 7) en de ICT-verwachtingen in de leerplannen. Er zijn enkele knelpunten rond competentiegericht onderwijs. De leerplannen verwachten dat de leerlingen naast kennis verwerven ook werken aan de ontwikkeling van vaardigheden en attitudes. De inlossing van deze verwachtingen hangt af van de betrokken leraar. Tijdens het oplossen van oefeningen ligt de klemtoon overwegend op het technisch aspect en te weinig op de ontwikkeling van de denk- en redeneervaardigheden.

Uitrusting

ICT

Inzet uitrusting

Leermiddelen

De didactische uitrusting beantwoordt aan de minimale materiële leerplanvereisten. De school heeft gezorgd dat elke wiskundeleraar gebruik kan maken van minstens één computer met een degelijk projectiesysteem. De leraren gebruiken de apparatuur in combinatie met presentatiesoftware of algebra- en meetkundesoftware.

Evaluatiepraktijk

Evenwicht

De evaluatiepraktijk bevat overwegend positieve kenmerken. De evaluatie bestrijkt de leerplancomponenten op evenwichtige wijze en is representatief

voor het leerstofaanbod. De vakgroep heeft met behulp van de pedagogische begeleiding kruistabellen opgesteld om de inhoudelijke afstemming van de examens op de leerplandoelen in kaart te brengen.

De vraagstelling op de toetsen en de opdrachten voor het dagelijks werk zijn representatief voor de examens. De vraagstelling in de examens is degelijk en de normering voldoet. Om expliciet te voldoen aan de verantwoordingsplicht noteren sommige leraren de nummers van de leerplandoelen bij de examenopgaven of neemt men verwijzingen naar de opgaven op in de planningsdocumenten. De puntenverdeling voor de examens is transparant en beantwoordt aan het gewicht dat in het leerplan aan de verschillende componenten wordt toegekend. Bij examens krijgen parallelklassen dezelfde opgaven en de leraren corrigeren met een uniforme verbeter sleutel.

In alle lesgroepen streeft men een meer dan gemiddeld niveau na. De klemtoon ligt overwegend op de bovengrens van het verwachte beheersingsniveau in de leerplannen. Het bereiken van dat niveau lukt relatief goed. De gemiddelde jaarresultaten voor wiskunde voor alle opties en studierichtingen zijn relatief stabiel en bevinden zich de voorbije tien schooljaren overwegend in het interval [60 % - 70 %].

De leerlingen weten wat van hen wordt verwacht op toetsen en examens. Ze krijgen voldoende feedback op de behaalde resultaten, gekoppeld aan eventuele remediëringsoefeningen. De formuleringen van de rapportcommentaren zijn in voldoende mate vakinhoudelijk en remediërend.

Om de eigen onderwijskwaliteit te toetsen en de leerlingen extra te motiveren voor wiskunde neemt de school deel aan olympiades, wedstrijden en peilingsproeven. De resultaten van de peilingsproeven wiskunde in Vlaanderen hebben aanleiding gegeven tot een discussie over de eigen onderwijskwaliteit of over gewenste veranderingen.

Leerbegeleiding

*Preventief
Curatief*

Er is voldoende aandacht voor de preventieve leerbegeleiding. De vakgroep krijgt bij de start van het schooljaar een overzicht van alle leerlingen die bijzondere zorg vragen. Voor leer- en ontwikkelingsstoornissen nemen de leraren de passende maatregelen.

Het onderwijs verloopt overwegend gestructureerd. Het studiemateriaal is afgestemd op het niveau van de leerlingen. De klemtoon in de lessen ligt vooral op niveaudifferentiatie en interessendifferentiatie. De verschillende vormen van begeleid zelfstandig leren passen vooral tempodifferentiatie en leerstijldifferentiatie toe.

De aandacht voor de instructietaal en de vaktaal is goed. Het verwoorden van oplossingsstrategieën hangt af van de betrokken leraar. De leerlingen aanzetten om oplossingsstrategieën te verwoorden en de definities en eigenschappen correct te formuleren, hangt af van de betrokken leraar.

De expliciete koppeling van de preventieve leerbegeleiding aan de vakoverschrijdende eindtermen 'Leren leren' verschilt per leraar. Sommige leraren verenigen leren leren tot het maken van algemene afspraken bij de start van het schooljaar of het geven van studietips. De clusters 'informatieverwerving' en 'regulering van het leerproces' krijgen wel voldoende aandacht.

De curatieve leerbegeleiding uit zich onder meer in bijwerkklassen, het aanbieden van remediëringsoefeningen of het geven van extra taken. De remediëring is

zowel afgestemd op de noden van de leerlingen als op de leerplandoelen. De leraren zetten het digitale schoolplatform in als remediëringsforum. Voor leerlingen die langdurig of chronisch ziek zijn, biedt de school synchroon internetonderwijs aan met ondersteuning van externen. De leerlingen oefenen zelfstandig werk in via remediëringsoefeningen met verbeterersleutels, persoonlijke werken, zelfstandige studie, ICT-opdrachten of zelfevaluatie.

Deskundigheidsbevordering
Beginsituatieanalyse
Overleg
Vorming

De vakgroep heeft het vorige doorlichtingsverslag als referentie genomen om de leerplanrealisatie en de onderwijsprocessen bij te sturen. Het professioneel engagement tot het vak en de vakinhoudelijke overlegcultuur hebben een positieve invloed op de leerplanrealisatie. Men krijgt voldoende kansen om zich op alle domeinen te professionaliseren. De voorbije twee schooljaren volgden de leraren zowel vakgerichte als algemeen pedagogische nascholingen. Er is intens overleg met de pedagogische begeleiding rond de implementatie van de leerplannen en de aanpak van de evaluatiepraktijk. De aanvangsbegeleiding en de vakgroepwerking getuigen van ruime professionele collegialiteit en zijn afgestemd op de vakdeskundigheid en het werken in team.

3.1.1.8 VOET

Voldoet

De school streeft in voldoende mate met een eigen planning de vakoverschrijdende eindtermen bij haar leerlingen na.

Beleid	Het pedagogisch project vormt het raamwerk voor de schoolvisie op de vakoverschrijdende eindtermen (VOET) met een breed aanbod van algemeen vormende activiteiten. De school baseert zich voor de werking op een visietekst en een planning, die garant staan voor een kwaliteitsvolle invulling van de inspanningsverplichting voor de VOET. De bijdrage van vakken, projecten en andere initiatieven aan de VOET is in kaart gebracht. Hierdoor beschikt de school over een overzicht van de mate waarin de VOET in de drie graden aan bod komen. Het resultaat toont aan dat de VOET-werking gericht is op alle leerlingengroepen.
Doelgerichtheid	
Ondersteuning	De directieraad vormt de basis van het draagvlak voor de VOET-werking. Een ruime groep van geëngageerde leraren draagt de talrijke projecten en initiatieven. Dit engagement genereert een dynamisch schoolleven. De schoolleiding stimuleert en ondersteunt vanuit een grote betrokkenheid. Zij creëert een draagvlak voor de informatieverzameling over activiteiten bij het volledige team, waardoor er een bewuste koppeling is van projecten aan de VOET. Het vakkenonderwijs geeft vanuit heel uiteenlopende invalshoeken mee invulling aan de VOET-werking. Deze werking is onderwerp van gesprek bij een ruim aantal werk- en projectgroepen, maar komt beperkter aan de orde binnen de vakwerkgroepen. De school investeert in de communicatie over de VOET en zorgt ervoor dat haar visie en aanpak ook door nieuwe leraren gekend is. Ze communiceert frequent via personeelsvergaderingen, maar ook met de ouders en de leerlingen via digitale en klassieke media.
Doeltreffendheid	Op uitvoeringsniveau is er in de werkgroepen voldoende aandacht voor de evaluatie en de bijsturing van de acties en de projecten. Steekproefsgewijs zijn er enquêtes en evaluatiegesprekken met leerlingen. De school probeert ook de effectiviteit op het niveau van de leerlingen te vergroten door hen zelf meer en meer verantwoordelijkheid op te laten nemen. De evaluatie en bijsturing op schoolniveau zijn nog niet optimaal. Er zijn nog geen instrumenten en middelen

om alle kwantitatieve en kwalitatieve aspecten op overzichts niveau te monitoren. De directieraad buigt zich geregeld over de beleidsmatige aanpak van de VOET-werking. De vaststellingen leiden soms tot aanpassing, bijsturing of tot het leggen van interessantere klemtonen. Het leraarsteam krijgt degelijke informatie over de wijzigingen of aanpassingen m.b.t. initiatieven rond de VOET.

Ontwikkeling	Het beleid heeft initiatieven genomen om het volledige schoolteam op de hoogte te brengen van de geactualiseerde VOET. Er zijn een aantal specifieke professionaliseringsinitiatieven, maar de breedte en de effectiviteit ervan zijn beperkt. De school rekent vooral op de opleiding, de interesse en het engagement van de eigen personeelsleden. Er zijn enkele trajecten met de begeleidingsdiensten, de scholengemeenschap en externe experts met het oog op de verdere uitbouw van de VOET.
Uitvoering Socio-economische samenleving	De meerderheid van de eindtermen komt met voldoende diepgang en bij de meeste leerlingen aan bod. De school heeft zowel via het vakkenonderwijs als projecten een degelijke invulling gegeven aan deze context. Initiatieven zoals de schuldpreventieweek zijn sterk vernieuwend en doordacht afgestemd op de drie graden van het secundair onderwijs. De combinatie van school- en thuisactiviteiten leidt tot appreciatie van de ouders voor een aantal initiatieven die focussen op de eindtermen van deze context. De eindtermen rond 'economie in voortdurende transitie' komen met minder diepgang of niet aan bod in de studierichtingen zonder economie.
Omgeving en duurzame ontwikkeling	De meerderheid van de eindtermen komt met voldoende diepgang en bij de meeste leerlingen aan bod. De school profileert zich als milieubewust. Er zijn een aantal elementen uit het schoolbeleid die leerlingen de kans bieden de eigen rol in duurzame ontwikkeling te beleven. Zo zijn er afspraken die samen met de leerlingenraad zijn gemaakt, onder meer rond het sorteren van afval of het schoolwinkeltje met fair trade producten. Ook specifieke projecten zoals dikketruiendag of bepaalde excursies leveren een bijdrage aan de eindtermen in verband met duurzame ontwikkeling. Een aantal projecten en excursies die specifiek op natuurbeleving zijn gericht, dragen bij tot de inspanningsverplichting voor de eindtermen in verband met natuur en landschap. De eindterm over het inzicht in duurzame ontwikkeling komt vooral in jaarlijks terugkerende vastenacties aan bod. De eindtermen rond de verwevenheid tussen economische, sociale en ecologische aspecten en die rond de invloed van techniek en beleid komen met minder diepgang aan bod.

3.1.2 Voldoet de school aan de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'?

De school beschikt over een structuur om de tekorten op vlak van bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne te detecteren. De lokale preventieadviseur doet de jaarlijkse controles samen met het comité voor preventie en bescherming op het werk. De verslagen tonen aan dat zij die zeer grondig uitvoeren. De lokale preventieadviseur wordt twee uur lesvrij gemaakt voor haar taken. Zowel de lokale als de coördinerende preventieadviseur geven aan dat dit onvoldoende is om alle taken uit te voeren. De coördinerend preventieadviseur geeft ook nog bijkomend ondersteuning.

De school heeft een beroep gedaan op de plaatselijke brandweer om een grondige controle van de campus uit te voeren. De school kent de tekorten en pakken die systematisch aan, met uitzondering van blok F (de chalet).

Bij elke controle door de interne preventieadviseur, de coördinerend preventieadviseur, brandweer, comité voor preventie en bescherming op het werk werd telkens vastgesteld dat blok F niet geschikt is voor gebruik. De verslagen bevatten tal van opmerkingen rond brandveiligheid, veiligheid van de elektrische

installatie en de bewoonbaarheid. Bijna alle tekortkomingen zijn tijdens de doorlichting opnieuw vastgesteld.

Er ontbreekt een systematiek om problemen te kanaliseren naar onderhoudsplanning, JAP (jaaractieplan) of GPP (globaal preventieplan) en de uitvoering te garanderen. De directie verkent de mogelijkheden om curatief onderhoud te plannen met het dynamisch risicobeheerssysteem van de preventiedienst. Er is nog geen reflex om aan werkpunten in het JAP of GPP een kostenraming, uitvoerder, uitvoeringsdatum en beschikbare budgetten toe te kennen. Zo blijven een aantal problemen al lang aanslepen en blijft het voordeel van het JAP en GPP deels onbenut.

Fundamentele ingrepen om de veiligheid en bewoonbaarheid in en rond de chalet aan te pakken zijn uitgebleven. Tijdens de doorlichting stelde de onderwijsinspectie vast dat eerder vastgestelde tekortkomingen in de elektrische installatie onopgelost bleven. Herstellingen aan de aarding zijn maar deels uitgevoerd en kabelsecties zijn nog steeds onjuist. De gasinstallatie is gedeeltelijk vernieuwd maar de toevoerleidingen zijn zo ernstig gecorrodeerd dat een breuk niet uitgesloten kan worden. Het glas in een buitendeur is gebroken en kan verwondingen veroorzaken. De dragende balken zijn zwaar doorgebogen. De containerunits aan de achterkant verzakken. Daardoor ontstaan er lekken in het dak. De nooduitgang klemt. Het personeel dat toezicht houdt, moet een bijkomende deur bij elke pauze openen en terug sluiten om te gebruiken als nooduitgang.

De lokale preventieadviseur is bereikbaar via verschillende kanalen zoals het elektronisch leerplatform. Zij is makkelijk aanspreekbaar doordat ze ook een lesopdracht in de school uitvoert. De logistiek medewerker van de school verkent de mogelijkheden van een elektronisch meldsysteem dat geïntegreerd zit in het dynamisch risicobeheerssysteem van de preventiedienst.

De verslagen van controles door derden sluiten af met werkpunten. Enkel zijn uitgevoerd, maar bijkomende controles zijn regelmatig uitgebleven zodat er nog ongeldige keuringsverslagen blijven voor één gasketel en de elektrische laagspanningsinstallatie. Een aantal tekorten blijven onopgelost. Dat is deels te wijten aan de wissels in het beleid waardoor de tekortkomingen die de preventiedienst signaleerde niet gebudgetteerd werden. De belangrijkste werkpunten vinden we opnieuw in de chalet.

De onderwijsinspectie bezocht tijdens de doorlichting niet alle lesplaatsen van de instelling. De vaststellingen van deskundigen, die terug te vinden zijn in de voorgelegde documenten, stemmen overeen met wat de onderwijsinspectie tijdens de doorlichting opmerkt. De preventieadviseur maakt een volledige bundel met MSDS-fiches beschikbaar in het voorraadlokaal van het onderhoudspersoneel. Op het ogenblik van de doorlichting vinden we een grote hoeveelheid bijtend onderhoudsproduct in de chalet zonder dat daar een MSDS-fiche is. We stelden vast dat er stopcontacten te dicht bij de gootsteen staan die bovendien niet van voldoende bescherming tegen elektrocutie voorzien waren. In het brandweerverslag staat dat blok F zo dicht bij de overige gebouwen staat dat brandoverslag mogelijk is. Er is echter geen brandalarm in blok F en geen detectoren die brand melden aan de centrale.

De school doet ook een beroep op externen voor een aantal thematische controles op het vlak van gezondheid en hygiëne. De gemeenschappelijke interne dienst Antwerpen en periferie (GID) stelt hiervoor aan de school een beperkt aantal halve dagen dienstverlening ter beschikking. Deze gebruikte de school om een studie over de luchtkwaliteit en ergonomie op de werkplaats uit te voeren. Ook in de volgende schooljaren zijn de thema's al bepaald. Hierdoor is er geen mogelijkheid meer beschikbaar om minimum om de twee jaar een controle van de arbeidsplaatsen uit te voeren door externen. De school zal een oplossing moeten zoeken voor dit probleem.

De tekortkomingen van de externen komen overeen met de vaststellingen tijdens de rondgang. Bovendien stelde de onderwijsinspectie vast dat er warme dranken bereid worden in de chalet in zeer onhygiënische omstandigheden. De urinoirs in de chalet zijn niet voorzien van tussenschotten.

De school krijgt een ongunstig advies voor de erkenningsvoorwaarde bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne. Omwille van de ernst van de problematiek in de chalet is de onderwijsinspectie van mening dat het acute gevaar onmiddellijke actie vereist. De school heeft tijdens de doorlichting al ingrepen gedaan om enkele gevaren tijdelijk uit te sluiten. Een actieplan om op langere termijn oplossingen te garanderen is een noodzaak.

3.1.3 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde erkenningsvoorwaarden levert het volgende op.

Onderzochte erkenningsvoorwaarde	
Leeft de school de bepalingen na over de taalregeling in het onderwijs? (codex so, art. 15, §1, 5°)	ja
Neemt de school de reglementering betreffende verlofregeling en aanwending van de schooltijd in acht? (codex so, art. 15, §1, 7°)	ja
Heeft de school een beleidscontract of beleidsplan met een centrum voor leerlingenbegeleiding dat minstens de verplichte bepalingen vermeldt? (codex so, art. 15, §1, 9° en decreet CLB, art. 39 en 40)	ja

3.2 Respecteert de school de overige reglementering?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde reglementering levert het volgende op.

Onderzochte regelgeving	
Is er een schoolreglement waarin de verplichte bepalingen correct zijn opgenomen? (codex so, art. 112 en 123/10)	ja
• de basisprincipes van het schoolbeleid met betrekking tot een aantal leerlinggebonden materies	ja
• de lesspreiding en de vakantie- en verlofregeling voor leerlingen	ja
• de krachtlijnen inzake extra-murosactiviteiten, leerlingenstages, werkplekleren en school- of centrumvervangende onderwijsprogramma's	ja
• de samenwerking met andere onderwijsinstellingen, vormingsinstellingen of organisaties voor zover rechtstreekse impact op leerlingen	ja
• bepalingen in verband met het recht op onderwijs aan huis	ja
• de bijdrageregeling, afwijkingen en contactpersoon terzake	ja
• de inspraakmogelijkheden voor de betrokken personen in de school of centrum	ja
• de voorwaarden waaronder de betrokken leerling en de betrokken personen inzage kunnen uitoefenen in of een toelichting kunnen vragen bij of een kopie kunnen bekomen van de leerlingengegevens, waaronder de evaluatie-gegevens	ja
• de organisatie van de leerlingenevaluatie	ja
• de lokale leefregels	ja
• de eventuele beroepsmogelijkheden voor de betrokken personen ten aanzien van betwiste beslissingen buiten beslissingen in verband met definitieve uitsluiting of leerlingenevaluatie	ja
• de basisprincipes van het schoolbeleid met betrekking tot reclame en sponsoring	ja
• engagementsverklaring waarin wederzijdse afspraken worden opgenomen	ja
• bepalingen over overdraging bij schoolverandering van leerlingengegevens naar de nieuwe school	ja
Is het schoolreglement conform het inschrijvingsrecht? (codex so, art. 110/1 tot 110/10)	ja
Informeert de school ouders en leerlingen en personeel over het centrum voor leerlingenbegeleiding waarmee ze samenwerkt? (codex so, art. 15, §1, 9° en decreet CLB, art. 33)	ja
Respecteert de voorzienbare verhaalmogelijkheid de reglementair voorgeschreven procedure? (codex so, art. 115/6)	ja
Respecteert de school voor secundair onderwijs de reglementaire bepalingen met betrekking tot oriëntering en evaluatie van leerlingen? (codex so, art. 115/6, §1, 256, §1, 1° en BVR van 19-7-2002)	ja
Respecteert de school het minimumlessenrooster? (codex so, art. 148-157 en BVR van 19-7-2002)	ja

4 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?

Het onderzoek naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de geselecteerde procesindicatoren of procesvariabelen levert het volgende op.

4.1 Leerbegeleiding

Doelgerichtheid In haar visietekst over zorg omschrijft de school haar missie. Ze wil door een breed aanbod van initiatieven en met ondersteuning van alle personeelsleden optimale ontwikkelingskansen aan alle leerlingen bieden. 'Groeien in kracht' ziet ze op diverse domeinen van leren en studeren, schoolloopbaan en socio-emotioneel en fysiek welbevinden.

Deze visie werd geconcretiseerd in een 'zorgcontinuüm', gebaseerd op de verschillende fases van plannings- en handelingsgericht werken. In een piramidaal systeem onderscheidt de school een brede zorg waarvoor alle personeelsleden verantwoordelijk zijn en ingeschakeld worden. In de fase van verhoogde zorg volgt de begeleidende klassenraad de leerlingen op. Bij uitgebreide zorg ondersteunt de zorgcel de leerlingen en is er doorverwijzing naar en samenwerking met het CLB. Voor verdere begeleiding doen de school en het CLB een beroep op externe deskundigen. Het CLB is op vaste tijden aanwezig op de school.

De school bereidt zich via contacten met diverse basisscholen voor op de instroom van haar nieuwe leerlingen en ook op leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften (M-decreet).

Ondersteuning Het kader van het zorgcontinuüm leidt tot een fijnmazig netwerk van ondersteunende initiatieven, zowel preventief als curatief. In de eerste en tweede lijn zijn alle personeelsleden betrokken bij de begeleiding. De school maakt voor de zorgcel via bpt-uren een aantal personeelsleden lesvrij, onder meer de drie graadcoördinatoren, de zorgcoördinator en de studietoetscoach van de eerste graad. Samen met de directie en – tweewekelijks – het CLB is er zorgoverleg, met opvolging van de diverse leerlingenproblemen.

Preventief heeft de studietoetscoach van de eerste graad, in samenwerking met de klasleraren van de eerste graad, voor de leerlingen van het eerste leerjaar een lesbundel en een aantal sessies, gespreid over het schooljaar, over leren leren uitgewerkt. Daarin komen onder meer boekentas, agenda, planning, examens, studiemethode en leeromgeving aan bod. Voor de ouders organiseert de school een infoavond waarin dezelfde thema's worden behandeld. Curatief kunnen de leerlingen op vraag bij de studietoetscoach terecht voor bijkomende begeleiding. Vanuit de eerste graad vindt sedert enkele schooljaren overleg met het basisonderwijs plaats, met uitwisseling van de leerplanrealisatie, lesvormen en leerbegeleiding voor een aantal vakken.

In de tweede en de derde graad informeren de graadcoördinatoren de leerlingen over de specificiteit van het studeren in de betreffende graad. Preventief voor alle leerlingen en curatief voor de leerlingen met bijkomende begeleidingsvragen ligt de nadruk meer op het planningsgericht werken. De leerbegeleiding is hierbij afgestemd op de leerbehoeften van de leerlingen. Met individuele handelingsplannen en studieblaadjes worden leerlingen met studieproblemen begeleid. De zorgcel biedt via gesprekken terugkoppeling en feedback over de leervorderingen. In deze begeleiding legt men ook linken naar de

vakoverschrijdende eindtermen over leren leren.

Na het wegvallen van de GOK-uren maken de GOK-werking en de taalondersteuning deel uit van de leerbegeleiding. Sedert 2008-2009 organiseert de school bij de start van het eerste leerjaar van de eerste graad een door het CLB ontwikkelde diagnostische test voor Nederlands en wiskunde om de beginsituatie of de ondersteuningsbehoeften in kaart te brengen. Vanaf het huidige schooljaar is de school voor Nederlands overgestapt naar een gestandaardiseerde toets. Voor de verdere inschatting van de beginsituatie en de extra begeleidings- en remediëringsinitiatieven is er een wisselwerking tussen de leerbegeleiding en het talenbeleid van de school. Tijdens de lessen Nederlands en via remediëringsoefeningen op het digitale schoolplatform worden leerlingen die nood hebben aan taalondersteuning extra begeleid. Om een zicht te krijgen op de vorderingen van de leerlingen plant men een tweede afname van deze test op het einde van het schooljaar.

Voor leerlingen met een leerstoornis is een begeleidingstraject uitgewerkt. De graadcoördinatoren maken met de leerlingen en hun ouders individuele afspraken, leraren worden hierover geïnformeerd en de begeleidende klassenraad volgt het traject op. Voor een aantal leerlingen is er externe GON(geïntegreerd onderwijs)-ondersteuning.

Het digitale leerplatform bevat voor alle vakken studietips, remediëringsoefeningen, correctiesleutels en leerstofoverzichten. Er is aandacht voor instructie- en vaktaal. Voor de vak- en klasleraren organiseert de school geen gestructureerde inhaallessen, maar voor heel wat vakken zijn leraren op vaste tijdstippen tijdens de middagpauze beschikbaar voor extra ondersteuning. De vakleraren worden geïnformeerd over de leerlingen met de vraag naar uitbreiding van zorg.

De aanpak van de realisatie van de specifieke eindtermen over onderzoekscompetentie in de verschillende polen van de derde graad is uiteenlopend. Op schoolniveau en tussen de verschillende vakgroepen heeft men geen zicht op de diverse opdrachten en de daaraan gekoppelde werkdruk. Er werden nog geen afspraken gemaakt over leerlijn, strategieën, werksjabloon en evaluatie.

Doeltreffendheid Alle begeleidende activiteiten worden opgevolgd en geregistreerd in een digitaal leerlingvolgsysteem, dat in de begeleidende en delibererende klassenraden en in de zorgcel wordt geraadpleegd en aangevuld. Rekening houdend met privacygevoelige gegevens is een deel van de informatie slechts voor een deel van de personeelsleden toegankelijk.

Via het leerlingvolgsysteem heeft de school dus een goed zicht op het begeleidingstraject en op de effecten ervan. Ze heeft deze effecten evenwel nog niet in kaart gebracht en geanalyseerd.

Over een aantal aspecten van de leerbegeleiding worden de ouders bevraagd, onder meer over de begeleiding bij de overgang vanuit het basisonderwijs en over de diverse maatregelen voor leerlingen met een leerstoornis. Enkele schooljaren geleden leidde een analyse van de adviezen en attesten tot enkele verrassende resultaten. Leerlingen die een advies voor een andere studierichting niet opvolgen, hebben, mits de nodige begeleiding, nog een behoorlijke kans op

verder studiesucces.

Ontwikkeling Naar aanleiding van de invoering van het M-decreet bereidt de school zich voor op de instroom van leerlingen met specifieke noden en overlegt intern over 'redelijke en haalbare' aanpassingen. Met ondersteuning van het CLB, het schoolbestuur en de pedagogische begeleiding zijn er diverse informatie- en professionaliseringsinitiatieven.

4.2 Evaluatiepraktijk

Doelgerichtheid De school heeft in overleg met de vakgroepen een doordachte visie op de leerlingenevaluatie ontwikkeld en uitgeschreven. Alle vakgroepen en leraren werden via het digitale communicatiekanaal van de schoolvisie op de hoogte gebracht.

De schoolleiding vat de leerlingenevaluatie breed op en relateert ze aan het leerproces van de leerlingen en het onderwijsproces van de leraren. Enerzijds ambieert zij de sterkere integratie van de evaluatie in het leerproces van de leerlingen, anderzijds wil zij leraren en vakgroepen ertoe aanzetten te reflecteren over hun evaluatiepraktijk met het oog op zelfevaluatie en bijsturing. Vandaar dat zij de examens op de leerplangerichtheid in alle vakgroepen heeft laten screenen. Bovendien hecht de schoolleiding veel belang aan transparantie en openheid met betrekking tot evaluatie en rapportering ten aanzien van de leerlingen en hun ouders en heeft zij op dat vlak waardevolle initiatieven genomen.

Ondersteuning De schoolvisie is tot stand gekomen op grond van breed overleg in de pedagogische raad. De leerlingenevaluatie is een vast item op de agenda van personeelsvergaderingen en vakgroepen.

Duidelijke afspraken en richtlijnen met betrekking tot het evaluatieproces, de deliberatie, de rapportering en de attestering zijn opgenomen in het schoolreglement en het schoolwerkplan, waarmee de schoolleiding de gedragenheid systematisch wil bevorderen. Zij formuleert duidelijk haar verwachtingen met betrekking tot een kwaliteitsvolle leerlingenevaluatie, met uitdrukkelijke verwijzing naar de leerplannen. Zij ondersteunt vakgroepen en leraren door de pedagogische begeleiding actief te betrekken bij de reflectie en het overleg over hun evaluatiepraktijk.

Doeltreffendheid De schoolleiding stuurt de vakinhoudelijke afstemming van de evaluatiepraktijk op de leerplandoelstellingen aan. Zij wil het signaal geven dat de leerlingenevaluatie een essentieel onderdeel van het onderwijs- en leerproces is. De opvolging gebeurt in de context van de functioneringsgesprekken, die recentelijk zijn opgestart.

Verscheidene vakgroepen analyseren de leerlingresultaten en bespreken de analyses met het oog op de bijsturing van het onderwijsaanbod en de evaluatiepraktijk. Ondanks de inspanningen van de schoolleiding schiet de leerlingenevaluatie in enkele vakken echter te kort of voldoet ze maar nipt. Het te geringe gewicht dat aan de vaardigheden wordt toegekend en de niet-geïntegreerde evaluatie van ondersteunende kennis beantwoorden onvoldoende aan de leerplanvisie. De vraagstelling is niet altijd gesitueerd op de hogere verwerkingsniveaus en in sommige vakken zijn er lacunes in de evaluatie van vakgebonden attitudes.

Eindbeslissingen en adviezen zijn voldoende onderbouwd met elementen uit het leerlingendossier. De school leeft de wettelijke verplichting om de toekenning van B- of C-attesten te motiveren na. De notulen en de processen-verbaal voldoen aan de eisen van de regelgeving.

De verfijning van de clausureringspraktijk is echter voor verbetering vatbaar. Sommige leerlingen verwijst de school naar het tso op grond van tekorten voor vakken van de basisvorming, hoewel er geen fundamentele verschillen bestaan tussen de eindtermen voor het aso en die voor het tso.

Ontwikkeling De school investeert in de optimalisering van haar evaluatiepraktijk door in te zetten op de professionalisering van haar personeelsleden en een beroep te doen op de ondersteuning van externe begeleiding. De schoolleiding beschikt over voldoende reflecterend vermogen en daadkracht om in overleg met de participanten verder doelgerichte acties te ondernemen en tekorten of lacunes in de evaluatiepraktijk weg te werken.

5 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL

Het onderzoek naar het algemeen beleid van de school levert volgende vaststellingen op.

Visieontwikkeling De beleidsvisie 'Samen werken aan morgen' behelst zeven domeinen: Sint Michiel begeleidt, bezielt, inspireert, leeft gezond, verlegt grenzen, leert en vormt groep. Als leergemeenschap heeft de school niet alleen aandacht voor de intellectuele ontwikkeling van de leerlingen, maar ook voor de persoonlijkheidsvorming.

Via verschillende overlegfora betreft het directieteam het schoolteam om haar visie te vertalen in beleidsdoelen en actiepunten. Het resultaat is een verzameling dynamische beleidsdocumenten, opgenomen in een gedetailleerd schoolwerkplan. De school communiceert intern en extern op een transparante wijze. Het resultaat is een aangenaam en gedisciplineerd schoolklimaat met oog voor de brede zorg van de leerlingen.

Leiderschap De twee directieleden vormen een dynamisch directieteam met veel aandacht voor vertrouwen en communicatie. Zij voeren een complementair, participatief en laagdrempelig beleid dat erop gericht is de aanwezige competenties in de personeelsformatie optimaal te benutten.

Een gemotiveerd middenkader van coördinatoren, werkgroepen en voor schooloverstijgende materies ook de scholengemeenschap ondersteunen de directieleden op schoolniveau. Van alle actoren zijn de bevoegdheden duidelijk uitgeschreven. De school verduidelijkt de verwevenheid en de samenhang van de zeven domeinen in de diagrammen 'raden en relaties', 'directieteam' en 'inhoudelijk'. Dit resulteert in een gecoördineerde werking waarbij alle participanten een duidelijk zicht hebben op de verantwoordelijkheden en de aanspreekpunten.

Het vertrouwen in de vakdeskundigheid en verantwoordelijkheid van de individuele leraren en vakgroepen is groot. Het directieteam heeft een lange weg afgelegd om de gezamenlijke doelgerichtheid na te streven. Elke vakgroep werkt mee, weliswaar aan een eigen tempo, waardoor niet elke vakgroep even ver staat in het bereiken van de gezamenlijke actieplannen.

Besluitvorming De wettelijke participatieorganen (de schoolraad, de pedagogische raad, de leerlingenraad en de ouderraad) zijn aanwezig. Zij beogen de samenwerking van de onderwijsbetrokkenen bij het realiseren van de onderwijs- en opvoedkundige opdrachten van de school. Het directieteam biedt voldoende ruimte voor een bottom-up benadering en houdt rekening met de inbreng van het personeel.

De school stelt duidelijke prioriteiten voorop. De vakcoördinatoren vormen de brug tussen het beleid en de individuele leraren.

Via het elektronisch platform kunnen de personeelsleden, de leerlingen en de ouders kennis nemen van de genomen beslissingen in de respectievelijke besluitvormingsorganen. Aanvullende kunnen ze extra informatie vinden op een goed gestructureerde schoolwebsite.

Kwaliteitszorg De school heeft een uitgeschreven visie op de interne kwaliteitszorg en vertaalt die in beleidsplannen en actieplannen volgens het kwaliteitsmodel PDCA (plan, do, check, act). Met het kwaliteitsdecreet, de doorlichtingsverslagen en de vorige beleidsplannen als referentiekaders stelt het beleid jaarlijks een nieuw

beleidsplan op. Met deze aanpak streeft de school naar een structurele verankering van de kwaliteitsverbetering.

De school voert metingen uit rond de beleidsvoering, de (studie)vorderingen van de leerlingen, de interne doorstroming, de (mogelijke) uitval, de leerprestaties, de tevredenheid van interne of externe actoren en de resultaten in het vervolgonderwijs. Ze vertaalt een aantal analyses in doelstellingen en concrete actiepunten.

Lesbezoeken en de bijbehorende functioneringsgesprekken zijn instrumenten om de onderwijskwaliteit te bewaken. De school organiseert jaarlijks een evaluatievergaderingen met de vakcoördinatoren. Hiermee beoogt men een gelijkgerichte implementatie van de beleidsbeslissingen. Voor de kwaliteitscontrole op de uitvoering van de processen en op de leerplanrealisatie vertrouwt de schoolleiding op de professionaliteit en de beroepsfierheid van de uitvoerders. Dit leidt in sommige processen of vakken tot kwaliteitsverschillen in de uitvoering.

Verscheidene vakgroepen werken intens samen met de pedagogische begeleiding rond verschillende onderwijsprocessen.

6 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL

6.1 Wat doet de school goed?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- De realisatie van het vak Frans in de derde graad.
- De naleving van de onderwijsregelgeving.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- De zorg en de leerbegeleiding.
- Het engagement van het schoolteam.
- De brede vorming.
- De ICT-integratie in de meeste vakken.
- Het creëren van een krachtige leeromgeving in een aantal vakken.
- Het leef- en leerklimaat.
- Het dynamische leerlingenvolgsysteem.
- De evaluatiepraktijk in sommige vakken.

Wat betreft het algemeen beleid

- De implementatie van de schoolmissie.
- Het participatief leiderschap.
- De bijstellingen in de evaluatiepraktijk.
- De ondersteuning van het beleid door de graadcoördinatoren.
- De interne kwaliteitszorg.
- De transparante en doelgerichte communicatie.

6.2 Wat kan de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- De schoolbrede aanpak van de onderzoekscompetentie.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- De evaluatiepraktijk in een aantal vakken.
- Het evenwicht tussen klasgrootte en het onderwijsaanbod.
- De verfijning van de clausureringspraktijk.

Wat betreft het algemeen beleid

- Het nastreven van de gezamenlijke doelgerichtheid.

6.3 Wat moet de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- De realisatie van de leerplandoelstellingen voor Latijn in de derde graad in Latijn - moderne talen.
- De bewoonbaarheid, de veiligheid en de hygiëne van de leer- en werkomgeving.

7 ADVIES BETREFFENDE DE ERKENNINGSVOORWAARDEN

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies:

ONGUNSTIG

- voor de erkenningsvoorwaarde '**bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne**'.

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies met betrekking tot het zelfstandig remediëren van tekorten:

de onderwijsinspectie oordeelt dat de instelling de tekorten zelfstandig en zonder externe ondersteuning kan remediëren.

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 en meer bepaald het artikel 39 §4 3°, wordt de procedure tot intrekking van de erkenning van de instelling opgestart.

BEPERKT GUNSTIG

- voor de erkenningsvoorwaarde '**voldoen aan de onderwijsdoelstellingen**'

omwille van het onvoldoende realiseren van de onderwijsdoelstellingen voor

Structuuronderdeel	Basisvorming	Specifiek gedeelte
Graad 3 ASO Latijn-moderne talen		Latijn

Om deze tekorten op te volgen voert de onderwijsinspectie vanaf **05-06-2018** opnieuw een controle uit.

Door artikel 215 van het decreet van 8 mei 2009 betreffende de kwaliteit van onderwijs (zoals gewijzigd bij decreet van 23-03-2018), wijzigt vanaf 1 september 2018 het advies "beperkt gunstig" in een "**gunstig advies**".

Dit betekent dat de erkenning van de instelling of van structuuronderdelen voortgezet wordt.

GUNSTIG

- voor de overige erkenningsvoorwaarden.

8 OVERIGE REGELGEVING: REGELING VOOR VERVOLG

Op de gecontroleerde overige regelgeving werden door het inspectieteam geen inbreuken voor verder gevolg door de onderwijsinspectie vastgesteld.

Namens het inspectieteam	Voor kennisname namens het bestuur
Jos VERMIJL de inspecteur-verslaggever	Jan BASTIAENSSENS de directeur
Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de school	

9 ADDENDUM

Het bestuur van de instelling heeft een beroep gedaan op art. 41 §2 van het Kwaliteitsdecreet van 8 mei 2009. Het heeft binnen de opgelegde termijn na het ontvangen van het ongunstig advies de opschorting van de procedure tot intrekking van de erkenning aangevraagd op basis van een door het bestuur van de instelling uitgewerkt verbeteringsplan.

Op basis van het ministerieel besluit van 18 mei 2010 houdende delegatie van sommige bevoegdheden inzake onderwijs aan de inspecteur-generaal en conform art. 3 en 4 van het besluit van de Vlaamse Regering houdende de vaststelling van de criteria ter beoordeling van verbeteringsplannen van 17 januari 2014 keurde de inspecteur-generaal het ingediende verbeteringsplan goed. De procedure tot intrekking van de erkenning wordt hierdoor opgeschort tot en met **28 januari 2019**.

BIJLAGE BIJ HET DOORLICHTINGSVERSLAG
SINT-MICHIELSCOLLEGE SCHOTEN
Pedagogisch geheel 127928-31328
Data doorlichting: 01/06/2015 – 05/06/2015

Omdat de term 'ongunstig' voor de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne' te prominent aanwezig is in verhouding tot de gunstige elementen in het doorlichtingsverslag, is het bijzonder belangrijk om te noteren dat:

- dit advies enkel betrekking heeft op de losstaande chalet/blok F aan het voetbalveld;
- dit gebouw reeds tijdens het doorlichtingsbezoek definitief gesloten werd;
- alle nutsleidingen naar het gebouw definitief zijn afgesloten;
- er een verbeterplan wordt opgesteld dat de afbraak van de chalet/blok F inhoudt.

Wij willen hierbij onderstrepen dat de andere blokken van het gebouw wel bewoonbaar, veilig en hygiënisch zijn.

Bovendien wordt vanaf september het vak techniek niet meer gegeven in twee gescheiden lokalen, zoals in het verslag gevraagd werd. Er werd tijdens de vakantie een volledig nieuw technieklokaal ingericht waar zowel theorie als praktijk geïntegreerd kan worden gegeven.

K. Wuyts - J. Bastiaenssens
Directieteam
Sint-Michielscollege Schoten